

SMĚNÁRENSTVÍ

Zpracováno s využitím prezentace
doc. Mrkývky

DEVIZOVÉ PRÁVO

- Subsystém nefiskální části FP
  - Soubor právních norem regulujících nakládání s devizovými hodnotami

Etapy devizového práva

- 1. světová válka
- 2. světová válka
- Státní devizový monopol (107/1953 Sb.)
- Systém vnitřní směnitelnosti (528/1990 Sb.)
- Liberalizace devizového hospodářství (219/1995 Sb.)

Liberalizace a regulace

- Prostřednictvím devizové regulace stát rozhoduje, jaké devizové operace mohou narušit zájmy národního hospodářství

(C.Kosikowski)

- Nadměrné devizové restriktce jsou faktorem ztěžujícím hospodářský obrat domácí i zahraniční

(E. Mastalska)

Funkce regulace

- Ochrana devizových zájmů státu
- Usnadnění dosažení příznivé platební bilance
- Zamezení nekontrolovaného odlivu devizových prostředků do zahraničí
- Usměrnění alokace zahraničního kapitálu do nemovitostí v tuzemsku

Formální prameny de lege lata

Národní právní úprava:

- **ZoSČ** – zákon č. 277/2013 Sb., o směnářské činnosti
- **Prováděcí vyhláška ZoSČ** - č. 315/2013 Sb. o směnářské činnosti
- **Z ČNB** – část sedmá (35, 36) – Pravomoc ČNB v devizovém hospodářství
- **„Protiprací“** Z č. 253/2008 Sb. - o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu – Povinnosti devizového místa
- **TZ:** 247 Ohrožení devizového hospodářství (již není vztažen k porušení zákazu dle DZ, ale k zákazu uloženému opatřením vydaným na základě krizového zákona ve vztahu k devizovému hospodářství)

Další prameny:

- Čl. 36 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES ze dne 26. října 2005 o předcházení zneužití finančního systému k praní peněz a financování terorismu
- Smlouvy o podpoře a ochraně investic
- Sankční předpisy v devizovém hospodářství

Devizový zákon

- **DZ (zákon č. 219/1995 Sb., devizový zákon) byl k 18.10.2016 zrušen**
- Terminologie v něm obsažená je ale nadále využitelná, s pojmy operují bez bližší definice i jiné právní předpisy

Význam devizového zákona:

1. Devizový zákon do listopadu 2013 upravoval především činnost tzv. devizových míst provádějících hotovostní směnárenské operace, tj. směnáren (bezhotovostní směna se řídila a řídí zákonem o platebním styku). Tato oblast je již upravena samostatným zákonem.
2. DZ následně vedle vymezení zákl. pojmů ukládal některé povinnosti tuzemcům i cizozemcům. Do 2011 obsahoval i omezení ve vztahu k nabývání nemovitostí cizozemci (výjimka pro ČR).

TERMINOLOGIE

DEVIZOVÉ HODNOTY

- **Peněžní prostředky v cizí měně**

valuty devizy

- **Zahraniční cenné papíry**
(emitent cizozemec)
- **Finanční deriváty**
(penězi ocenitelná práva a závazky od nich odvozené)

Devizová správa

- Státní správa na úseku devizového hospodářství vykonávaná podle zvl. zákonů (např. zákon o směnárenské činnosti, krizový zákon).
- Zvláštní role ČNB.

SUBJEKTY DEVIZOVÉHO PRÁVA

- Adresáti devizové správy
- Účastníci devizových obchodů

SUBJEKTY DEVIZOVÉHO PRÁVA

- Devizový status – soubor práv a povinností v devizovém hospodářství
- Určovatel příslušnosti: místo trvalého pobytu (FO), místo sídla (PO)

- **TUZEMEC**
- **CIZOZEMEC**

Není rozhodující občanství!

Není rozhodující původ kapitálu!

SMĚNÁRENSTVÍ

SUBJEKTY s oprávněním nakládat s cizí měnou

1. Banky, zahraniční banky, zahraniční finanční instituce (osoby oprávněné k poskytování plat. služeb podle principu jednotné licence) a spořitelní a úvěrní družstva za podmínek stanovených
  - Z o bankách
  - Z o spoř. a úvěr. družstvech
  - Z o platebním styku
2. Směnárníci dle ZoSČ

+ samotná ČNB

Ad 1. Banky ...

- Bankovní licence banky (4 Z č. 21/1992 Sb., o bankách)
- Bankovní licence pobočky zahraniční banky nepožívající výhod jednotné licence podle práva Evropských společenství (5 Z o bankách)

Licence – oprávnění provádět obchody s devizovými hodnotami nebo platební styk ve vztahu k zahraničí

- S licencí již netřeba ke směnárenství registraci či povolení u ČNB (banka není směnárník)
- S licencí mohou provádět i bezhotovostní operace (viz dále)

Směnárník dle ZoSČ

Směnárník je ten, kdo je oprávněn provozovat směnárenskou činnost **na základě povolení k činnosti směnárníka uděleného ČNB.**

Směnárenskou činností je soustavná činnost provozovaná vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku, která spočívá v provádění směnárenských obchodů.

Směnárenským obchodem je obchod spočívající ve směně bankovek, mincí nebo šeků znějících na určité měnu za bankovky, mince nebo šeky znějící na jinou měnu; příp. ve směně bezhotovostních prostředků či el. peněz za hotovost.

Směnárenství

- Předmětem směnárenské činnosti je tedy směna (nákup a prodej) cizí měny v bankovkách, mincích, šecích (dále jen „hotovost“) nebo bezhotovostních prostředků či el. Peněz za hotovost.
  - Směnárník tedy není oprávněn k bezhotovostním obchodům!
- **Směnárník** podniká na základě povolení k činnosti směnárníka od CNB (žádost jen elektronicky, pokud CNB vyhoví, rozhodnutí nevyhotovuje písemně a žadatele neprodleně vyrozumí elektronicky), a to pouze v provozovně

(2014: celkem 971 směnárníků s 1588 provozovnami)

- Směnárenskou činnost, nejde-li o úvěrovou (bankovní) instituci, tak může vykonávat pouze FO nebo PO, která má povolení od ČNB a je zapsána do registru směnárníků.
- Osoby, které vykonávaly směnárenskou činnost na základě vydaných **koncesí** živnostenských úřadů nebo **devizové licence** mohly danou činnost podle těchto oprávnění vykonávat pouze **do 28. února 2010.**
  - Po tomto datu museli tuto činnost ukončit nebo požádat ČNB o registraci.

Dohled nad směnárnami

ČNB

- Dohled nad směnárnami je součástí péče o stabilitu finančního systému v České republice a jeho bezpečný a plynulý rozvoj.
- V případě směnárenské činnosti jde především o posilování důvěryhodnosti a bezpečnosti při poskytování směnárenských služeb, včetně dodržování pravidel pro transparentní uveřejňování kursů apod.
- Směnárnny jsou zařazeny mezi rizikové subjekty také v důsledku jejich zneužití k legalizaci výnosů z trestné činnosti.

- Dohled nad směnárny zahrnuje rozhodování o žádostech o povolení, kontrolu dodržování zákona, především v oblasti výkonu směnárny činnosti.
- Součástí této kontroly je i kontrola dodržování požadavků na informování klientů při realizaci směny s důrazem na to, aby klient nebyl poškozen a před vlastní směnou měl k dispozici dostatečné množství informací.

Desatero pro klienta směnárný

- <https://www.cnb.cz/cs/dohled-financni-trh/ochrana-spotrebitele/ochrana-spotrebitele/desatero-smenarny/index.html>

PRÁVA A POVINNOSTI V DEVIZOVÉM PRÁVU

Povinnosti při nakládání s měnou podle Z 253/2008 Sb.

o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a
financování terorismu

Oznamovací povinnost při přeshraničních převozech (41 – 42 zákona)

■ NAPŘ.

- Fyzická osoba při vstupu do České republiky z oblasti mimo území Evropských společenství a při výstupu z České republiky do takové oblasti
- je povinna **písemně oznámit celnímu orgánu dovoz a vývoz** platných platidel v české nebo cizí měně, cestovních šeků nebo peněžních poukázek směnitelných za hotové peníze, cenných papírů na doručitele nebo na řad, jakož i dalších investičních nástrojů, které jsou podepsané, ale neobsahují jméno příjemce, anebo vysoce hodnotných komodit, jako jsou zejména drahé kovy nebo drahé kameny,
- **v úhrnné hodnotě 10 000 EUR nebo vyšší.**

Pravomoc České národní banky v devizovém hospodářství

35 – 36 Z o ČNB

Česká národní banka

- stanoví, po projednání s vládou, režim kurzu české měny k cizím měnám, přičemž však nesmí být ohrožen hlavní cíl České národní banky;
- vyhlašuje kurs české měny k cizím měnám;
- Nakládá s devizovými rezervami ve zlatě a v devizových hodnotách;
- obchoduje se zlatem a devizovými hodnotami a provádí všechny druhy bankovních obchodů na finančním trhu;
- Provádí platební styk se zahraničím.

